

ՕՐԱԳԻՐ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆ

ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ԺԳ. ՏԱՐԻ. ԹԻԻ 16.

1855

ՕԳՈՍՏՈՍԻ 15.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԱՌ ՆԱԽԱՀԱՅՐՆ

Ու նորապեանչ դու ծառայն բուն հաստարմատ ,
Որոյ Լստուած սերմն եւ ծաղիկ է Լստուած ,
Եւ Լստուած անդր արձակի ծայր մեծաւարտ
Խառնել ի ծոց յաւիտեանց .

Հայր , եւ ընդէր արձակեցաւ ոչ յըդեմ
Բերկրեալ ընծիւղ քո եւ սաղարթ նորաբոյս ,
Օ՛հ յայն ի ցօղ եւ սիւք թեւոց երկնաճեմ
Բանայի զաչա առ ի լոյս :

Ո՛հ ես ծընունդ , եւ ձայնս է գանգ այն հովտին
Որ դրախտ երբեմն , արդ առապարն է Սահուն՝
Յորոյ հըծծել զինեւ , սաղարթս ինչ քոյին
Հայր շըշընջեմ քեզ ողջոյն :

Ողջոյն ի քէն եղեալ դարուց բացագոյն
Բան դու յարիւղոյն եւ ի հոգւոց լուսերամ .
Բայց զայն դու քեւ լընուս տարածս ահաղձուն

Նընիւք դիմիդ ժամ ի ժամ :
 Ոչ, անցելոյն դու չես միայն գաղափար .
 Լալ ի ներկայս իսկ տաս զըստուերդ ուապառնեաց .
 Լնկաճեմեալ հանգոյն Լլկեայց վեհ կատար
 Պաշտպան երից աշխարհաց :
 Երաստեղծեալ անդ յաշխարհէն մինչ ընդ հին
 Ձրգեալ կապանքս միութեան դու վըսեմ,
 Երկրաւորէն ոյր արդ շաւիղք չերեւին
 Սինչ յերկնաւոր անդր յԱդեմ .
 Օ ընդդիմատիպ ծայրից՝ ըզբաստ ապա զցաւ,
 Դու միայն, հայր, յերկրի առեր դու զճաշակ,
 Լորանութեան՝ արդ որ ի յոյս փոխեցաւ,
 Ուաղետից՝ մերս արդ թռչակ :
 Լնմահութեան՝ որ արկ յունից քո նըշոյլ՝
 Լին արդեօք մուտք զի շիջաւ յեղակարծ .
 Լը ընդ ճակատդ ըստուերք անկան հոյլ ի հոյլ
 Սինչեւ ի բիբս մեր տարած :
 Վան բերկրութեանցդ առաւելան ցաւոցդ հեծ .
 Ձայնք զոր ի դրախտն ետուր խընդից՝ մեռեալ են .
 Լալ զոր յերկրի՝ ցաւոց՝ հընչեն մեծամեծ .
 Սհ, կայուն ցաւք լոկ տեւեն :
 Օ ուարթուն ոգւոց՝ երկինք որոց օթարան՝
 Լնդ հողեղէնս յարկաւ ածեր դու զպատկեր .
 Լցիւ ըզլոյս թէ լոկ նոցին ըզբնութեան
 Լը ոչ զոմանց եւս զըստուեր :
 Որրտիցս համայն բովանդակումն եւ տիպար,
 Լհ, վայելիցդ եւ ի լըրման ոչ հանգեար .
 Երկնաւորաց արձակեցեր աչս յաւար . . .
 Լնդ երկրայնոցդ էր ըսպառ :
 Օ անբիծ քո բիբս քան զերկին՝ մեղքն յոր մըտին՝
 Սինչ նախ զբնութեամբ յեղեր՝ նա թուէր ի ծիծաղ,
 Օ իարդ տըխուր՝ մինչ եւ զսեմօք անդ դրախտին
 հայեցար յողբս եւ յաւաղ :
 Բայց եւ անցեր ընդ սեամնն, առ ցաւս ի հեշտից .
 Եարտօսր այո բայց մահու ոչ ահափետ .
 Օ ի մեծ ոգիդ էր քան ըզբաղդդ աղետից .
 Ի յոյս լըցեր զանջըրպետ :
 Օ երկիր կոխեալ զառաջին՝ ոտք քո կառեաւ .
 Լը դողդոջուն փարեալ ըզքեւ մայր Լաայ,
 Օ ձեզ լոկ տեսէք յաշխարհ ցաւոց դիմագրաւ
 Օ ձեզ լոկ խըղձիւ մերձակայ :
 Ո՛վ բազմադէմրդ մեզ հայր, հայրդ եւ վըշտից,
 Օ որ մարդկութիւն դեռ ոչ ուսաւ, եւ հարթիմք՝
 Լըբեր զբաժակ զայն դառնագոյն քեզ բիւրիցս
 Որչափ զի քաղցր էր նախ քիմք :
 Պարախտին ընդ մէջ կացեալ ի քէն խուսելոյ՝
 Լը յոր բանիւր քեզ աշխարհիս անապատ,
 հայէիր ո՛ւր հրամանն առեր դու լընլոյ

Եւ ծնանէիր ո՛ւր դու զՍարգ :
 Թըշուառացեալ ո՛հ զաւակաց Թըշուառ հայր ,
 Օանմահութիւն այց հայթհայթել իղձ եղեր ,
 Եւ առ ի քէն ժառանգութիւն վըշտահար
 Եւ ոչ տապան մի Թողեր :

Հ . Խ . Գ

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վիկտոր Ալֆրէրի : (Տես երես 164)

Եւս հատուածով Եւֆրիէրեայ Եւտիգոնէ ողբերգութեան վրայ կ'ուզենք խօսիլ , որ ինչպէս յայտնի է՝ Յունաց հին ժամանակի պատմութիւններէն է :

Եւտիգոնէ ողբերգութեան վրայ մտածելու գալով՝ բոլորովին նոր տեսարանի մը պէտք է փոխադրուինք . խել մը դարեր ետեւնիս ձգենք ու այնպէս պատմութեան մութ ժամանակները ելլենք . Յունաստան աշխարհքն է դիմացնիս , որ իր անմեղ կենցաղովն ու անկեղծ սովորութիւններովը , միանգամայն և պզտիկ պզտիկ Թագաւորութիւններովը լաւ կը ցուցնէ Թէ դեռ այս ազգին առաջին ժամանակներն են : Եւֆրիէրի այս աշխարհքին մէջ կը բանայ տեսարանը , ու հետեւեալ պատմութիւնը կ'առնէ : Պոլինիկէս ու Եւթիոկլէս Եւդիպոսի երկու տղաքը իրարու մէջ խօսք դրեր էին որ փոփոխակի երկուքներէն մէկը ամէն տարի Թագաւոր ըլլայ Թեբէ քաղաքին վրայ . Պոլինիկէս տարի մը Թագաւորելէն ետքը՝ խօսքին վրայ կենալով Թողուց Թագաւորութիւնը Եւթիոկլէսի . բայց Եւթիոկլէս անհաւատարիմ եղաւ իր եղբօրը ու սահմանեալ ժամանակին չուզեց աթոռէն իջնալ : Պոլինիկէս սաստիկ բարկանալով այս խարդախութեւ վըջ՝ մեծ պատերազմ մը բացաւ Եւթիոկլէսի դէմ . և վերջապէս այս երկու եղբարքը մենամարտութեան ելլելով՝ զիրար սպաննեցին : Եւֆրիէրեայ ողբերգութիւնը անմիջապէս այս ժամանա-

կէն ետքը կը սկսի . Երէն , ասոնց Յուկաստէ մօրը եղբայրը , այնչափ կը տենչար Թագաւորութեան , որ Եւթիոկլէսն ու Պոլինիկէսը ինքը խորամանկ խարդախութեամբ անգաղար կը գըրգըր իրարու դէմ . ուստի ասոնց մահունէն վերջը մէկէն ինքը ձեռք առաւ իշխանութիւնը . բայց կ'ուզէր ասոնց Եւտիգոնէ ըսուած քոյրն ալ սպաննել , որպէս զի աւելի ապահովութեամբ Թագաւորէ . անոր համար հրաման հանեց որ Թեբացւոց դէմ պատերազմողներուն բոլորին դիակները պատերազմի դաշտին վրայ մնան ու մէկն ալ չկարենայ զանոնք Թաղել , և այս հրամանը չպահովներուն մահ սպառնացաւ : Եւտիգոնէ , որ իր Պոլինիկէս եղբայրը սաստիկ կը սիրէր , ուրիշ բանի չէր փափաքէր՝ բայց եթէ մահուան , որովհետեւ բոլոր իրեններուն մահը տեսեր էր և չէր կրնար ալ առանց ատելութեանցիլ Երէնի . այսչափ միայն կը ցանկար՝ որ մէյ մը պատշաճ յուղարկաւորութիւնն ընէ իրեն եղբօրը ու ետքը մեռնի . անոր համար գիշեր ատեն մտաւ աներկիւղ այն պատերազմական դաշտին մէջ ու Պոլինիկէսի խարոյկը վառեց : Հասան վրան զինուորները , ու Թագաւորին առջև հանեցին . Երէն շատ ուրախացաւ որ Եւտիգոնէ իր Թակարդին մէջ ինկեր է ու մահուան վճիռը կատարել տուաւ վրան :

Եւֆրիէրի այս ողբերգութեան մէջ չորս դերասան դրած է . Երէն , Եւտիգոնէ , Եւթիոկլէս և Եւթիոկլէս . ասոնցմէ Եւթիոկլէս , որ Երէնի որդին է , սաստիկ կը սիրէ զԵւտիգոնէ , ու անոր համար ամենայն կերպով կ'աղաչէ կը պաշտի հօրը որ անոր կենացը խնայէ .